

Zou deze bloem lekker smaken? Moet ik aan mama vragen...

Deze boom is net een maatje te groot.

CASTOR FIBER

VOORPOOT

ACHTERPOOT

SCHEDEL

CASTOR HOED

Van onderen!

Mijn foorfanden zijn eruit, nu kan ik geen fotomodel meer worden.

Die boom op zijn kop is harder aangekomen dan ik dacht. Oei oei, als dat maar goed komt.

Het is hier kei-benaamd

Dat komt omdat papa op de burcht zit.

WIE BIJT ER NOU GRAAG OP EEN HOUTJE?

1 WAT BETEKEN 'OP EEN HOUTJE BIJTEN'?

Even voorstellen

Ik noem 'onze' bever, Castor, naar zijn Latijnse naam Castor fiber. Het klinkt nog deftig ook. Maar het is vooral een flinke jongen, met een gewicht van 30 kg en een lengte van 90 cm, waar dan nog 30 cm staart bij komt: meet dat maar eens uit in je kamer! Dit grootste knaagdier van Europa was twee eeuwen geleden uitgestorven in ons land, maar werd zo'n 30 jaar geleden terug uitgezet in de Biesbosch. Nu leeft hij weer langs veel rivieren en beken. Castor is een planteneter of 'herbivoor'. Hij eet moeras- en waterplanten - tot wel 150 soorten! - ook hun wortelstokken, aangevuld met bladeren van bomen als wilg en populier. Takken en twijgen daarvan worden onder water verzameld voor de winter. Dan moet hij het stellen met de taaie, bittere bast. Door het omknagen van bomen creëert hij open plekken waar allerlei sappige kruiden opslaan, slim hè? In de lente is het dan weer smullen geblazen met gele lis, kattenstaart, grote waterweegbree, smeewortel, bitterzoet, wateraardbei en noem maar op.

2 DIE WATERAARDBEI ZIE IK OOK WEL ZITTEN. WAT DENK JE, GROEIEN ER AARDBEIEN AAN?

De burcht

Het huis van Castor is een echte burcht omgeven door een slotgracht. Eerst maakt hij met modder, klei en/of stenen een verhoging in een rivier of beek, waarover een koepeldak van takken wordt gelegd: kei-stevig! Bovenin komt een ontluchting. Het water waarin hij bouwt moet ongeveer 1,5 meter diep zijn, zie de doorsnede op de voorplaat. Maar dan? Je weet dat de waterstand van stromende wateren nogal kan wisselen. Soms lopen ze over, soms staan ze bijna droog. Om de boel te beheersen, heeft Castor een waterbouwkundig plan in zijn kop. Rond zijn burcht legt hij een stevige dam aan, maar wél een met openingen. Die laten stroomopwaarts water in, dat er via gaten stroomafwaarts weer wordt uitgelaten. Door de openingen te vergroten of te verkleinen bepaalt de bever hoeveel: net wat voor hem het veiligste is. Voor de aanvoer van stammen en takken worden kanalen gegraven. Door al dit bouw- en graafwerk en het 'spelen met water' weet Castor zijn leefomgeving grondig naar zijn hand te zetten. En te veranderen. De natuur reageert er uitbundig op.

WAAROM JUUST KANALEN?

De ingang van de burcht bevindt zich onder water. De familie bever zit er veilig voor roofdieren, kou in de winter en hitte in de zomer. Bevers houden geen winterslaap, maar bij een ijslaag op het water kunnen ze noodgedwongen weken achtereen in de burcht blijven.

Lichaamsbouw

Qua lichaamsbouw is Castor volledig aangepast aan zijn leven als bouwvakker en zwemmer. Voor het aanslepen van bomen en takken zijn krachtige spieren nodig, gehecht aan een stevig skelet. Voor het ondersteunen

3

van de beitelvormige tanden bij het bijten door dik hout, is de schedel breed en massief. De voortanden zijn van buiten bedekt met keihard glazuur en slijten aan de binnenkant af, wat ze scherp houdt. Gelukkig slijten ze niet door, want de tanden van knaagdieren groeien levenslang door. De voorpoten gebruikt hij om takken te sjouwen. Tussen de tenen van de achterpoten zitten zwemvliezen. Hij kan wel een kwartier onder water blijven! Zijn dichtbehaarde pels is waterdicht, met stugge haren in de boven-vacht en zachte in de onder-vacht. De gespierde staart dient bij het zwemmen als roer en zorgt bij het vellen van een boom voor een stevige zit. Bij gevaar en in de paartijd geeft Castor er een klap mee op het water. In klieren onder zijn staart zit 'bevergeil', waarmee het gebied van een familie wordt gemarkeerd.

Gezinsleven

Een beverpaar blijft levenslang bij elkaar. In de burcht vormen ze een hechte groep met hun jongen en die van het vorige jaar. De bronsttijd valt in januari en februari. Er wordt gejaagd onder water, buik tegen buik! De kleintjes worden drie maanden gezoogd, maar als ze na zes weken uit het nest komen beginnen ze al aan groentehapjes. Moeder Castorine let goed op dat haar kinderen niet te moe worden of onderkoeld raken. Dan worden ze voortgeduwd of in de voorpoten gedragen. Ook de oudere jongen helpen mee bij de zorg. Pas na drie jaar vinden ze het tijd om zelf een gezin te stichten.

Vijanden

In woeste, afgelegen gebieden worden ze weleens gepakt door een wolf of lynx, maar de grootste vijand van de bever is toch wel de mens. Gelukkig is hij tegenwoordig wettelijk beschermd, in Nederland tenminste (nog wel). Vroeger werd hij sterk bejaagd om zijn vlees en vacht. Van de laatste werden bontmutsen en -jassen gemaakt en van de ondervacht zogenaamde 'castorenhoeiden'. Het bevergeil werd verwerkt in parfum. Ik stel voor dat we dit gebruik mét de hoed aan de wilgen hangen.

ANTWOORDEN ONDERSTEBOVEN & IN SPIEGELSCHRIFT

1 DEZE UITDRUKKING BETEKENT DAT ER ARMOEDE
HEERST EN ER DUS WEINIG TE ETEN IS.
2 NEE, DE PLANT HEET ZO OMDAT HET BLAD LIJKT OP
DAT VAN DE AARDBEI.
3 OMDAT BEVERS OP HET LAND KWETSBAAR ZIJN, EN
TRANSPORT OVER WATER KOST NU EENMAAL VEEL
MINDER ENERGIE.

naar **Kom mee buiten** 196

Jeugdblad van Brabants Landschap

Tekst en tekeningen: Ciel Broeckx

Foto's: Marijn Heuts, Huub Smeding, James van Leuven, KINA / Philippe Clément

winter 2017/2018

